

Bouw geen nieuwe uitkijktoren in Groenendaal

22 JUNI 2023

Wij

Inwoners van Heemstede en liefhebbers van het wandelbos Groenendaal

constateren

- Dat €500.000 geschonken is voor herbouw van de Belvédère in Groenendaal, waarvan €350.000 als bouwkosten
- Dat 'De Wandeling' als voorkeursontwerp is gekozen door 497 Heemstedenen
- Dat dit ontwerp ná de keuze door de inwoners is aanpast door schenker, architect en gemeente
- Dat de bouw van de nieuwe toren (minimaal) €170.000 méér gaat kosten dan eerder geraamd
- Dat de inwoners van Heemstede dreigen op te draaien voor deze extra kosten

en verzoeken

- De plannen voor het bouwen van een uitkijktoren in Groenendaal met onmiddellijke ingang in te trekken
- De erfgenamen van de schenkers schadeloos te stellen
- Het verlies van reeds gemaakte kosten voor lief te nemen voordat de schade nog verder oploopt

De petitie heeft 127 ondertekeningen.

Naam	Woonplaats	Functie of situatie	Bevestigd
			20-06-2023
			20-06-2023
			20-06-2023
			19-06-2023
			18-06-2023
			18-06-2023
			18-06-2023
			18-06-2023
			18-06-2023
			16-06-2023
			16-06-2023

Naam	Woonplaats	Functie of situatie	Bevestigd
			14-06-2023
			14-06-2023
			12-06-2023
			12-06-2023
			12-06-2023
			12-06-2023
		Geograaf/planoloog	11-06-2023
			10-06-2023
		Ik ben inwoner van Heemstede. Volgens mij is dit niet wat de gulle gever bedoeld heeft.	10-06-2023
		Wat een ongelooflijk lelijk ontwerp. Laat het mooie Groenendaal alsjeblieft zijn zoals het is, het is zo mooi van zichzelf en heeft geen enkele (lelijke) opsmuk nodig! Gebruik het benodigde geld hiervoor liever voor het onderhoud van deze mooie natuur!	10-06-2023
			10-06-2023
		inwoner en veelvuldig bezoeker van het wandelbos Groenendaal	09-06-2023
			09-06-2023
			09-06-2023
			09-06-2023
			08-06-2023
			08-06-2023
			08-06-2023
			08-06-2023
			08-06-2023
			08-06-2023

Naam	Woonplaats	Functie of situatie	Bevestigd
			08-06-2023
			08-06-2023
			07-06-2023
			07-06-2023
			07-06-2023
			07-06-2023
			07-06-2023
			07-06-2023
			07-06-2023
			07-06-2023
			07-06-2023
			07-06-2023
			07-06-2023
			07-06-2023
			07-06-2023
			06-06-2023
			06-06-2023
			06-06-2023
			06-06-2023
			06-06-2023
			05-06-2023
			04-06-2023
			04-06-2023
			03-06-2023
			03-06-2023
			03-06-2023
			02-06-2023
			02-06-2023
			01-06-2023
			01-06-2023
			31-05-2023
			31-05-2023

Naam	Woonplaats	Functie of situatie	Bevestigd
			31-05-2023
			31-05-2023
		e	31-05-2023
			31-05-2023
			31-05-2023
			31-05-2023
			31-05-2023
			30-05-2023
		Zonde van het geld. Geen toren graag	30-05-2023
			30-05-2023
			30-05-2023
			30-05-2023
		Oud Heemstedenaar	30-05-2023
			30-05-2023
			30-05-2023
		belastingbetaler	29-05-2023
			29-05-2023
			29-05-2023
			29-05-2023
			29-05-2023
			29-05-2023
			29-05-2023
			28-05-2023
			28-05-2023

Naam	Woonplaats	Functie of situatie	Bevestigd
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	28-05-2023
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	28-05-2023
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	28-05-2023
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	28-05-2023
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	28-05-2023
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	27-05-2023
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	27-05-2023
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	27-05-2023
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	27-05-2023
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	27-05-2023
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	27-05-2023
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	27-05-2023
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	27-05-2023
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	27-05-2023
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	27-05-2023
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	27-05-2023
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	27-05-2023
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	27-05-2023
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	27-05-2023
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	27-05-2023
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	27-05-2023
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	27-05-2023
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	27-05-2023
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	27-05-2023
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	27-05-2023
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	27-05-2023
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	27-05-2023
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	27-05-2023
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	27-05-2023
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	27-05-2023
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	27-05-2023
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	27-05-2023
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	27-05-2023
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	27-05-2023
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	27-05-2023
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	27-05-2023

Naam	Woonplaats	Functie of situatie	Bevestigd
			27-05-2023
			27-05-2023
			26-05-2023
			26-05-2023
			26-05-2023
			26-05-2023
			26-05-2023
			26-05-2023
			26-05-2023
			26-05-2023
			26-05-2023
			26-05-2023
			26-05-2023
			26-05-2023
			26-05-2023
		Initiatiefnemer van deze petitie	25-05-2023

Bouw geen nieuwe uitkijktoren in Groenendaal

PETITIE

21 juni 2023

Inhoud

Petitie	2
Ondertekenaars	3
Aanbiedingstekst petitie	4
Bijlage 1 – Tekst van artikel uit Haarlems Dagblad van 29 januari 2019	6
Bijlage 2 – Opiniestuk van architectuurhistoricus Wim de Wagt in Haarlems Dagblad van 3 december 2019	11

Petitie

BOUW GEEN NIEUWE UITKIJKTOREN IN GROENENDAAL

Wij

Inwoners van Heemstede en liefhebbers van het wandelbos Groenendaal

constateren

- dat €500.000 geschonken is voor herbouw van de Belvédère in Groenendaal, waarvan €350.000 als bouwkosten
- dat 'De Wandeling' als voorkeursontwerp is gekozen door 497 Heemstedenaren
- dat dit ontwerp ná de keuze door de inwoners is aanpast door schenker, architect en gemeente
- dat de bouw van de nieuwe toren (minimaal) €170.000 méér gaat kosten dan eerder geraamd
- dat de inwoners van Heemstede dreigen op te draaien voor deze extra kosten

en verzoeken

- de plannen voor het bouwen van een uitkijktoren in Groenendaal met onmiddellijke ingang in te trekken
- de erfgenamen van de schenkers schadeloos te stellen
- het verlies van reeds gemaakte kosten voor lief te nemen voordat de schade nog verder oploopt

Ondertekenaars

PETITIONARIS

MEDE-ONDERTEKENAARS

126 inwoners van Heemstede en/of liefhebbers van het wandelbos Groenendaal

De volledige lijst met ondertekeningen ligt voor raadsleden vertrouwelijk ter inzage bij de griffie.

Aanbiedingstekst petitie

DE NIEUWE BELVEDÈRE: VAN EUFORIE NAAR DECEPTIE

Eigenlijk zou ik morgen bij de commissie Ruimte hebben ingesproken, maar die vergadering gaat niet door. Dus dank aan u, leden van de commissie Middelen, dat u mij de 'ruimte' biedt om de petitie 'Bouw geen nieuwe uitkijktoren in Groenendaal' aan de raad aan te bieden.

7 januari 2019, het raadhuis van Heemstede. In haar eerste nieuwjaartoespraak vertelt burgemeester Astrid Nienhuis dat er een schenking is binnengekomen voor de herbouw van de belvedère in Groenendaal. Een luid applaus volgt. Als geboren en getogen Groenendaler klap ik, denk ik, het hardst. De oude belvedère herbouwd, fantastisch!

De schenking bedraagt vijf ton. Daarvan is € 100.000 bestemd voor de ontwerpfase, € 350.000 voor de daadwerkelijke bouw en € 50.000 voor het beheer en onderhoud voor de komende tien jaar.

Wat volgt, verdient geen schoonheidsprijs. De oude belvedère wordt niet herbouwd. De gemeente schrijft een ontwerpwedstrijd uit tussen architecten en de Heemstedenaar mag kiezen. Een procedure, door architectuurhistoricus Wim de Wagt eind 2019 omschreven als 'de blunder van de eeuw'. Het ontwerp 'De Wandeling' komt als winnaar uit de bus. Maar de schenker vindt het niet mooi en gaat met architect en gemeente om de tafel. Resultaat: een nieuwe toren die nog maar weinig lijkt op de keuze van de inwoners. Het bestemmingsplan wordt aangepast om de bouw mogelijk te maken. De schenker overlijdt. Het wordt stil in het raadhuis. Tot nu.

Nu blijkt dat de bouw ten minste € 170.000 meer gaat kosten dan de geraamde € 350.000. En de klus moet nog worden aanbesteed, dus grote kans dat dit bedrag nog oploopt.

Het is voor een argeloze inwoner als ik vrijwel onmogelijk de precieze ins en outs van dit proces te achterhalen. Zo is onduidelijk hoeveel inmiddels al is uitgegeven van die vijf ton. Bedragen die ik hoor, variëren van € 50.000 tot € 150.000. Ik heb geprobeerd voor een juiste beeldvorming het exacte bedrag te achterhalen, onder andere bij de wethouder Ruimte, maar niemand schijnt het te weten. Ik ben blij dat de wethouder Financiën vanavond aanwezig is. Omdat ik haar als inspreker zelf geen vragen mag stellen, vraag ik u als commissie om haar te vragen welk bedrag er tot nu in totaal is uitgegeven aan het belvedèreproject. Dat is toch geen geheim?

Dus ja, zo euforisch als ik was op die januari-avond in 2019, zo teleurgesteld ben ik nu. Er ligt een ontwerp dat in niets lijkt op de oude belvedère die ik nog ken uit mijn jeugd, dat volledig zou misstaan in ons mooie Groenendaal en dat dan ook nog eens een flinke som gemeenschapsgeld dreigt te gaan kosten. Eén grote deceptie. Vandaar deze petitie, ondertekend door 127 bezorgde burgers, die de gemeente oproept met het

hele project te stoppen, het verlies te nemen en het boek te sluiten. Beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald.

Maar mocht, om wat voor reden ook, terugstorting van het geld geen optie zijn, dan heb ik wel een suggestie die enigszins recht doet aan de bedoeling van heer en mevrouw Bids.

Er zijn behalve de belvédère meer plekken in Groenendaal waar historische bouwsels of bouwwerken zijn verdwenen. Denk aan de walvisbank, de theekoepel, de schelpennis, mijn geboortehuis. Ga als gemeente in overleg met de Historische Vereniging Heemstede-Bennebroek en de Vrienden van Wandelbos Groenendaal en laat die historische plekken herleven, bijvoorbeeld door het plaatsen van plaquettes met een afbeelding en historische beschrijving. Zodat bezoekers van ons mooie wandelbos zich alsnog een voorstelling kunnen maken van de rijke geschiedenis van het park. Gebruik daarvoor dan het restant van de gift. Ik denk dat broer en zus Bids zich daar – gezien alle ellende – prima in zouden kunnen vinden.

Dan zal ik nu aan u, voorzitter van de commissie Middelen van de gemeenteraad Heemstede, de petitie overhandigen. De lijst met ondertekenaars ligt vertrouwelijk voor u ter inzage bij de griffie. Ik vraag tevens om een reactie van elke individuele fractie en van de gemeenteraad als geheel op de petitie. Ik dank u voor uw aandacht.

Bijlagen

1. Hoe een schenking van een half miljoen aan de gemeente Heemstede leidde tot een eindeloos proces (Artikel uit Haarlems Dagblad van 29 januari 2022)
2. Belvédère, de blunder van de eeuw (Opiniestuk van architectuurhistoricus Wim de Wagt in Haarlems Dagblad van 3 december 2019)

Bijlage 1 – Tekst van artikel uit Haarlems Dagblad van 29 januari 2019

HOE EEN SCHENKING VAN EEN HALF MILJOEN AAN DE GEMEENTE HEEMSTEDEN LEIDDE TOT EEN EINDELOOS PROCES

Arnold Aarts en Nina Eshuis

HEEMSTEDEN – Het is een curiositeit: een gemeente die van een burger een groot geldbedrag ontvangt. Het overkomt Heemstede ruim drie jaar geleden. De heer Bids is bijna honderd jaar als hij de herbouw van uitkijktoren Belvédère in het Groenendaalse Bos mogelijk wil maken met een schenking van een half miljoen euro. Maar hoe om te gaan met zo'n geste?

Astrid Nienhuis heeft een bijzonder nieuwtje tijdens haar eerste nieuwjaarstoespraak als burgemeester van Heemstede. Nadat ze de aanwezige inwoners, ondernemers en volksvertegenwoordigers in het raadhuis een 'inspirerend 2019' toe heeft gewenst, meldt ze dat de gemeente een schenking heeft ontvangen. De hoogbejaarde broer en zus Bids willen Heemstede een half miljoen euro geven om de uitkijktoren Belvédère te kunnen herbouwen in het Groenendaalse Bos.

Het bos is in de jaren dertig een favoriete speelplek voor de schenkers. En dan vooral die uitkijktoren van veertien meter hoog. Sluit de ogen en zie hoe de twee tieners zo snel als hun benen ze dragen kunnen via de traptreden naar de balustrade spurten om van het uitzicht te genieten. Bij helder weer zien ze Zandvoort liggen, Haarlem en Hoofddorp. In de verte turend dwalen hun gedachten af naar de wereld buiten het vertrouwde Heemsteden.

Het zijn zoete herinneringen aan hoe het ooit was. Tijden die nooit meer terugkeren, want in 1965 wordt de verwaarloosde Belvédère gesloopt. De gemeente vindt de kosten van een grondige restauratie te hoog. In de jaren erna wordt in het raadhuis om de zoveel tijd door een ambitieus gemeenteraadslid herbouw geopperd, maar alle goede bedoelingen stranden op de financiën.

Nostalgie

Als dat het enige probleem is, kunnen broer en zus Bids de helpende hand bieden. Ze zijn - gedreven door nostalgische gevoelens - bereid een forse schenking te doen. Het tweetal klopt in 2002 aan bij de gemeente met het genereuze aanbod.

De bedoeling is dat ze niet bij leven schenken, maar pas als ze zijn overleden. Dan zorgt hun testament ervoor dat een half miljoen op de gemeentelijke bankrekening wordt bijgeschreven. De familie Bids weet precies hoe de nieuwe uitkijktoren moet worden: een kopie van de oude zoals die tussen 1835 en 1839 is ontworpen door John Thomas Hitchcock. Net zoals ze in Haarlem de afgebrande molen de Adriaan exact hebben nagemaakt.

Het is zestien jaar later als Bids (dan 99 jaar) zich weer meldt bij de gemeente. Zijn zus is inmiddels overleden en het lijkt hem bij nader inzien een goed idee als de procedure voor herbouw alvast in gang wordt gezet. Misschien gaat hij dan bij leven en welzijn de glorieuze opening nog meemaken. Om alles formeel te regelen, wordt door notaris Edzo Huisman een zogeheten schenkingsakte opgesteld.

Wat daarin staat en hoe de correspondentie tussen Bids en de gemeente verder verloopt, houden ze in het raadhuis liever geheim. Er is een beroep op de Wet openbaarheid van bestuur (WOB) voor nodig om de mails, brieven en gespreksverslagen boven water te krijgen.

Krullerig

Op de valreep van 2018 wordt de schenkingsakte opgemaakt. Aan de akte is een tekening gehecht, die 'als uitgangspunt' moet dienen voor de herbouw. Op een A4 heeft een ambtenaar in 2002 in afstemming met Bids een schets gemaakt die niet de oude Belvédère representeert. Op de tekening is een toren van twee verdiepingen te zien waar een wenteltrap omheen loopt. Naast het dak is een pijl getekend: 'Dak van koper met weerhaan en bliksemafleider', staat er in krullerig handschrift naast. En: 'De gehele toren van vuurrode baksteen'. Onderaan de schets is geschreven dat de trappen van staal moeten zijn en de hekwerken verzinkt en gecoat in de kleur groen.

Het achtste punt in de akte: 'In geval voor of tijdens de herbouw van de Belvédère bij schenker vragen ontstaan zullen deze naar genoegen van schenker zo goed mogelijk worden beantwoord en opgelost.' Bids denkt dat daarmee zijn inbreng in het proces is gewaarborgd. Maar in de jaren die volgen, blijkt het tegendeel het geval.

Een paar maanden later, in het voorjaar, kondigen burgemeester en wethouders aan dat ze willen dat inwoners kunnen meebeslissen over het definitieve ontwerp voor de herbouw van Belvédère. In de raadscommissie ruimte wordt besloten dat de gemeente aan verschillende architecten zal vragen een ontwerp in te sturen. Een deskundige jury zal een selectie maken, waarop Heemstedenaren vervolgens kunnen stemmen. „Misschien kiezen de inwoners voor iets traditioneels, misschien wel voor iets Guggenheim-achtigs. Het is 2019, dus waarom niet”, zegt raadslid Yvette Schul (D66) tijdens de vergadering.

Natuurinclusief

In november is het zover: de gemeente presenteert zes uiteenlopende ontwerpen. In de ene artist impression is een stenen toren te zien, een ander is een 'natuurinclusief' en 'ecologisch bouwwerk' van hout en weer een ander ontwerp heeft iets kubistisch. Van het bouwplan - de schets van de ambtenaar - dat bij de schenkingsakte zat, is nog weinig over en niet alleen omdat de maten niet blijken te kloppen. Wethouder Mulder zegt dat de architecten is gevraagd om een visie, geen restauratief ontwerp. „De vraag was iets te doen met rode baksteen. Bij de ene toren komen de criteria minimaal terug, bij de andere maximaal.”

Raadsleden zijn ondertussen kritisch op de ontwerpen. Ze krijgen negatieve reacties van Heemstedenaren. De woorden 'wachttoren' en 'hangtuin' vallen. Raadslid Michel Radix (VVD): „Ik hoor dat het lijkt op een crematorium waarin je urnen kunt plaatsen.”

Bids is al helemaal niet te spreken over de ontwerpen. In tegenstelling tot wat hij had verondersteld, wordt hij niet op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen. Hij moet uit de krant vernemen dat de gemeente van Belvédère een participatieproject heeft gemaakt. Hij is woedend en laat dat de gemeente weten ook. Hij wordt daarop in december 2019 voor een crisisberaad uitgenodigd.

Sprookjesachtig

Ten overstaan van wethouder Mulder, gemeentelijke domeinmanager Ruimte Schumacher en notaris Huisman vertelt hij dat hem pas na het tekenen van de schenkingsakte is gemeld dat ingezetenen het voor het zeggen zouden krijgen. Ook benadrukt hij geen voorstander te zijn van moderne stijlen in het bos. Van de door hem verlangde 'sprookjesachtige uitstraling' ziet hij niets terug - in geen van de zes ontwerpen.

Als het gespreksverslag ter goedkeuring naar Revalidatiecentrum Zuiderhout - waar Bids wegens gezondheidsproblemen tijdelijk verblijft - wordt gestuurd, neemt zijn ergernis alleen nog maar toe. Van zijn geuite wrevel leest hij weinig terug. Daarom zet hij zijn kritiek in een gepeperde retourbrief - geschreven op een typemachine - nogmaals op een rijtje. Bids noemt de handelswijze in het raadhuis 'bepaaldelijk niet chic' en 'de gemeente Heemstede onwaardig'. Hij vermeldt zelfs zijn bankrekeningnummer, zodat het half miljoen euro kan worden teruggestort.

Bids begrijpt niet waarom de architecten is verboden contact met hem te leggen en hij vindt het een schande dat de indruk wordt gewekt dat hij vrijwillig afstand heeft gedaan van zijn recht op inspraak. Ook op notaris Huisman heeft hij kritiek. 'Een gerenommeerd en zeer gewaardeerd notariskantoor had schenker op het verlies aan rechten van tevoren geattendeerd.' Huisman laat in een reactie weten dat hij Bids heeft uitgelegd niet op de hoogte te zijn gebracht van het plan van de gemeente om er een architectuurcompetitie van te maken. „Wij waren daar dus beiden niet van op de hoogte toen de schenkingsakte werd getekend.”

Wandeling

Ondertussen is er wel een winnend ontwerp uit de bus gekomen. 'De wandeling' van KPG Architecten kreeg van de inwoners van Heemstede 497 van de 1.198 uitgebrachte stemmen. Het ontwerp lijkt qua vorm op de oude Belvédère, maar bestaat uit heel andere materialen dan Bids voor ogen had.

Om uit de impasse te komen, besluit de gemeente in maart 2020 Bids uit te nodigen op het kantoor van KPG Architecten. Wellicht dat alsnog een oplossing mogelijk is. Zo wil Bids dat de witte kleur van de buitentrap wordt aangepast, meer bakstenen worden gebruikt en de vorm van het dakje verandert. Wethouder Annelies van der Have (Heemsteeds Burger Belang) is bij het gesprek aanwezig. Zij heeft het hete hangijzer van collega Mulder overgenomen.

Het duurt vervolgens bijna een jaar voordat het stroperige traject verder gaat. In een brief van februari 2021 aan Van der Have beklagt Bids zich over het voorgestelde hoofdmateriaal voor Belvédère. Volgens hem is het gekozen 'geperforeerde cortenstaal' ongeschikt voor de uitkijktoren. Niet alleen vanwege de kwetsbaarheid, maar ook omdat hij het associeert met 'een bruine molshoop'. Bids oppert nogmaals een kopie te maken van de uitkijktoren zoals die destijds door Hitchcock is ontworpen.

Dat is voor de gemeente een gepasseerd station. Besloten wordt om Bids uit te nodigen op de gemeentewerf aan de Cruquiusweg. Daar wordt hij uitgebreid geïnformeerd over het cortenstaal. Het lukt om de gulle gever te overtuigen van de schoonheid van de ijzersoort. Een Heemstedse delegatie is gaan kijken bij andere bouwwerken in de Benelux die zijn gemaakt met cortenstaal, zoals in het Belgische Borgloon bij de doorzichtige kerk en bij de uitkijktoren in het Hengelose landschapspark Weusthag.

YouTube

Bids besluit - toch nog onverwachts - in te stemmen. In november 2021 kan een opgelucht college van B en W melden dat alle plooien zijn gladgestreken. Het gemeentebestuur stemt in met het ontwerpbestemmingsplan, waardoor herbouw formeel mogelijk wordt gemaakt. In het onderliggende stuk meldt het college dat naar verwachting in het najaar van 2022 kan worden gestart met de bouw. Op de gemeentelijke website en op YouTube is een filmpje van anderhalve minuut te zien hoe de nieuwe Belvédère gaat worden.

Bids, inmiddels 102 jaar oud, laat in een korte telefonische reactie weten 'vrede' te hebben met de oplossing. „Er zijn allerlei besprekingen geweest en uiteindelijk zal het wel iets aardigs worden. Ik heb begrepen dat het probleem vooral was om binnen het budget te blijven en de juiste materialen te vinden. Steen was veel te duur en hout had ook veel nadelen, daarom is het cortenstaal geworden. Aan elk ontwerp zitten voor- en nadelen, maar dat is met een kantoorgebouw niet anders.”

'Verkeerde verwachting'

Wethouder Annelies van der Have neemt op verzoek van deze krant uitgebreid de tijd om te reageren op de kwestie. Ze erkent dat er over de procedure bij Bids 'een verkeerde verwachting is ingeslopen'. „Wij dachten in de schenkingsakte duidelijk te hebben gemaakt dat wij in regie zijn over het ontwerp. Dat is een leerpunt voor de toekomst, daar moeten we scherper in zijn. Op vragen als: wie doet wat en wie wordt eigenaar van de schenking? Aan de andere kant is het voor ons een unieke situatie dat iemand zoveel schenkt.” Volgens Van der Have heeft de gemeente geprobeerd Bids eerder bij de besluitvorming te betrekken, maar was hij vanwege zijn wisselende gezondheid soms moeilijk bereikbaar.

Van der Have benadrukt dat het nooit de bedoeling is geweest Bids terzijde te schuiven. „Ik heb tegen hem gezegd dat we natuurlijk geen toren wilden neerzetten die hij niet wil en onze zin wilden doordrammen. Het moet iets worden waar we met zijn allen blij van worden. Juist omdat we ons als gemeente vooral bezighouden met wat noodzakelijk is, terwijl dit iets vrolijks is.”

Volgens Van der Have was het niet realistisch om een exacte kopie van de oude Belvédère neer te zetten. „Dat was een heel kwetsbaar bouwwerk. Wij wilden iets neerzetten dat duurzaam was, vandalismeproof, veilig en geen bakken met geld aan onderhoud zou kosten. We willen natuurlijk geen toren die over vijftien jaar rot is. Hij moet tachtig tot honderd jaar meekunnen.”

Van der Have benadrukt dat herbouw van het origineel te kostbaar zou zijn. Niet het hele bedrag kan namelijk in de toren worden gestoken. „Zo'n anderhalve ton is in proces- en onderzoekskosten gaan zitten. Wij hebben bij de gemeente veel generalisten werken, maar weinig specialisten. Voor veel expertise moeten we daarom mensen inhuren. Dat geldt onder meer voor het archeologisch onderzoek, waarvan het verslag 65 pagina's beslaat. Omdat de restanten van de oude Belvédère nog aanwezig zijn, mag je niet zomaar een schep in de grond zetten.”

Belvédère, de blunder van de eeuw

Vorig week dor dardag verklapte wethouder Nicole Mulder tijdens een raadsvergadering dat tot dan toe duizend keer was gestemd op Belvédère in Groenendaal. En dat een kwart van de stemmers voor De Wandeling kiest. Daarmee lag ruim voor de sluitingstermijn (5 december) de tussenstand op straat.

De gemeente Heemstede begint hiermee de blunder van de eeuw, want Mulders loslippigheid kan theoretisch het stemgedrag beïnvloeden van degenen die nog niet gestemd hadden. Er kan een beweging op gang komen tegen De Wandeling. Ook kan een 'bandwagon'-effect ontstaan: met z'n allen gaan we nu voor de gedoodverfde winnaar! Maar er zullen ook mensen zijn die denken: laat maar zitten, mijn stem heeft toch geen zin meer.

Los van deze speculaties: dit kan natuurlijk niet. Stel je eens voor dat premier Rutte tijdens de eerstvolgende Tweede Kamerverkiezingen een paar uur voor het sluiten van de stembussen met een 'voorlopige einduitslag' naar buiten komt. De Belvédèreprijsvraag moet onmiddellijk worden stopgezet en ongeldig worden verklaard. De gang van zaken is een belediging voor de deelnemende architecten en voor de stemmers en voor de generuze schenker, de heer Bids. Als het proceduureel niet zo pijnlijk was, zou je bijna vergeten dat het

De oude Belvédère in het wandelbos Groenendaal.

ARCHIEFFOTO

dat met prijsvragen waarvoor iedereen zijn stem mag uitbrengen: ontwerpers vragen hun relaties om op hen te stemmen. Wat ten slotte een democratische uitkomst lijkt, is in feite een door handig lobbywerk gestuurd proces, waar degene met de grootste effectief ingezette aanhang goed garen bij spint.

De gemeente Heemstede moet zich nu de kernvraag stellen wat het werkelijk wil. Doorgaan met deze prijsvraag is geen optie, vanwege de niet te repareren schade die is toegebracht door de loslippige wethouder. Bovendien zijn de verhoudingen met de heer Bids ernstig verstoord. Als de gemeente echt zo graag een nieuwe Belvédère wil, laat het dan de 36 miljoen aanspreken die de verkoop van de Eneco-aandelen oplevert. Dan is men helemaal vrij om een nieuw proces op te starten dat uiteindelijk leidt tot een top-Belvédère. Waarin deze benadelde architecten natuurlijk ook weer een kans krijgen. En waarin ook een hoogwaardige reconstructie van dat pronkstuk dat er ooit stond, de oude Belvédère, serieuus, dat wil zeggen zonder morele vooroordelen, bestudeerd wordt.

Dr. Wim de Wagt,
architectuurhistoricus, Heemstede

om een iconisch bouwwerk gaat van 3,5 ton, dat een sieraad moet worden voor Heemstede. Kan dit nog? Niet op deze manier. Goede architectuur verlangt een goede opdrachtgever. Dat wil zeggen, een opdrachtgever met regie, verstaard van zaken en integriteit. Het gemeentebestuur laat in deze gênante kwestie niet blijken over ook

leiden tot het best denkbare ontwerp op deze bijzondere plek. Een besloten prijsvraag met zowel lokale architectenbureaus als bureaus 'van buiten'. Omdat de lokale bureaus veel beter in staat zijn om hun plaatselijke aanhang te mobiliseren, of omdat ze hier gewoon beken der zijn, zijn deze per definitie in het voordeel. Want zo gaat

maar één van deze eigenschappen te bezitten. Hoe nu verder? Vanaf het begin kenmerkt het project zich al door criteria verbond ten aanzien van het materiaalgebruik (onder andere rode baksteen), waarvan het twijfelachtig is of ze ooit zouden

